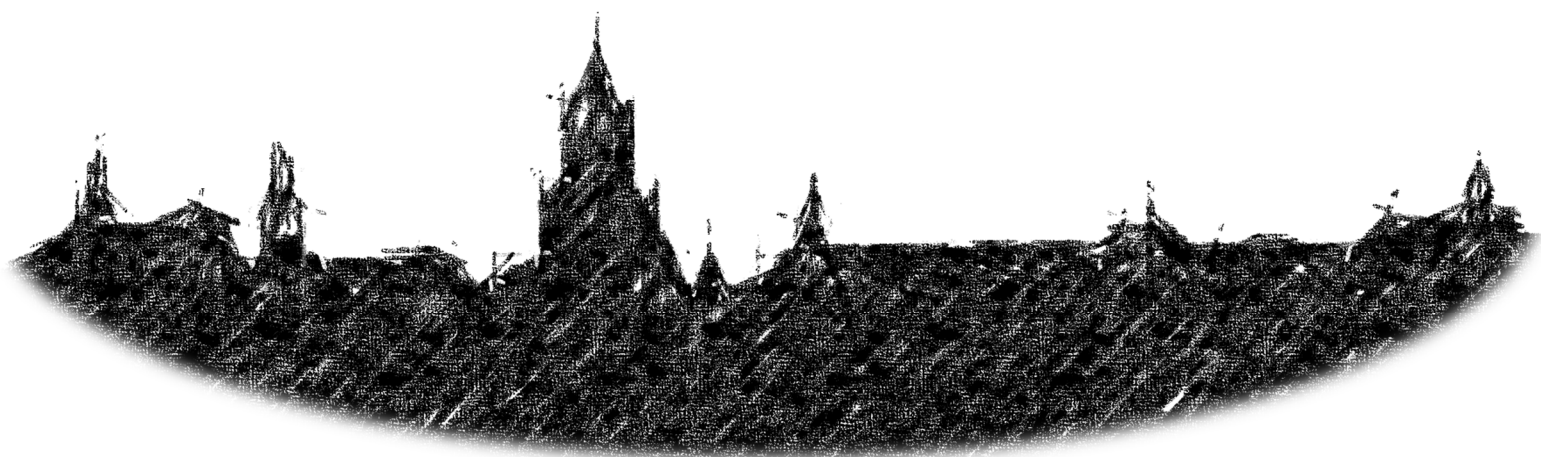

Lublin, wrzesień 2015

Przewodnik po Lubelskich Instytucjach Kultury

w ramach projektu pt. „Aktywna Jesień Życia”.
W ramach wsparcia realizacji zadania publicznego pod nazwą:
*Podjęmowanie działań mających na celu integrację i aktywizację
społeczną seniorów, współfinansowanego przez Gminę Lublin.*

Spacer po instytucjach Kultury w Lublinie (5h)

Data:

START g. 10:00

- ♥ **Biuro Fundacji Przyjaźń** - Al. Raclawickie 22
- ♥ **Galeria Labirynt** - Ul. Księdza Jerzego Popiełuszki 5
- ♥ **Centrum Kultury** - Ul. Peowiaków 12
- ♥ **Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA** – Ul. Peowiaków 10
- ♥ **Kawiarnia „Miłość”** – Ul. Cicha 4
- ♥ **Dom słów** - Ul. Żmigród 1/ Królewska 17
- ♥ **Teatr Stary** - Ul. Jezuicka 18
- ♥ **Warsztaty Kultury** - Ul. Grodzka 5a
- ♥ **Piwnica pod fortuną** – Ul. Rynek 8
- ♥ **Brama Grodzka- Teatr NN** - Ul. Grodzka 21

Fundacja Rozwoju i Aktywności Społecznej „Przyjaźń”

Al. Raclawickie 22, 20-037 Lublin

tel. 505 851 569

e-mail: biuro.friasp@gmail.com

www.friasprijazn.pl

Fundacja powstała w 2012 roku, dzięki pomysłom i zaangażowaniu grupy osób od lat zaangażowanych w pracę w III sektorze w województwie lubelskim.

Jej głównym celem jest tworzenie warunków do aktywności obywatelskiej, dawanie narzędzi oraz środków umożliwiających działanie mieszkańcom poszczególnych dzielnic Lublina, a także miejscowości województwa lubelskiego.

Galeria Labirynt

Ul. Księdza Jerzego Popiełuszki 5, 20-052 Lublin

Godziny otwarcia: 12:00–19:00

Telefon: 81 466 59 20

Galeria Labirynt jest miejscem odkrywania sztuki i przeżywania z nią przygody. Odwołując się do figury labiryntu, trzeba czytać jej konstrukcję „na wspak” – nie jako budowlę zamkniętą, z której trudno się wydostać, lecz jako przestrzeń, która – dzięki temu że jest kręta – wzmacnia czujność i wyostroża zmysły, odbiorcy pozostają przy tym wierni, wpisanemu w naturę labiryntu, aktowi „błądzenia”. Labirynt jest zarówno grą w odnajdowanie drogi, jak i odpowiedzialnością, jaką niesie ze sobą rola przewodnika po nieznanym terenie. Labirynt to metafora sztuki współczesnej, upór w pokonywaniu przeszkód i ciekawość tego, co poza granicą wzroku.

Lubelskie Biuro Wystaw Artystycznych zostało powołane w 1956 roku. W ponad półwiecznej historii instytucji, okresem, który najmocniej zaważył na jej obliczu były lata 80-te XX wieku. W 1981 roku stanowisko dyrektora objął Andrzej Mroczek. Kontynuował on w BWA swój autorski program, który realizował w Galerii Labirynt, prowadzonej przez siebie od 1974 roku. Labirynt promował sztukę aktualną, kładł nacisk na eksperyment formalny. BWA stało się znanym w Polsce i na świecie miejscem spotkań artystów, a po wprowadzeniu stanu wojennego było jedną z nielicznych instytucji państwowych, które nie zostały objęte ich

bojkotem. Świadczyło to o zaufaniu, jakim darzyły Andrzeja Mrocza niezależne środowiska artystyczne w Polsce.

Galeria Labirynt w dużej mierze kontynuuje profil ukształtowany przez Andrzeja Mrocza – prezentując klasykę sztuki współczesnej i twórczość artystów związanych z jego programem, podtrzymując badawcze spojrzenie na współczesność i szukając uniwersalnych wartości w sztuce. Stąd też Galeria stara się być uważnym obserwatorem przemian zachodzących na polu sztuki oraz aktywnym i otwartym na nowe zjawiska uczestnikiem procesów artystycznych. W programie Galerii powraca sztuka performance, która staje się równie istotna jak program wystawienniczy.

Centrum Kultury

ul. Peowiaków 12, 20-007 Lublin

tel.: 81 466 6100

e-mail: sekretariat@ck.lublin.pl

Po czterech latach remontu dawny budynek klasztoru powizytkowskiego zyskał nowe oblicze. Na swoje dawne miejsce powracają Centrum Kultury i Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego. Klasztor staje się też nową siedzibą dla Ośrodka Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”. Działają tu twórcy teatru, tańca, sztuk performatywnych i wizualnych, prowadzona jest działalność edukacyjna, kino, kawiarnia i księgarnia.

Nowe Centrum Kultury w Lublinie to niezwykle piękny obiekt historyczny, któremu współcześni architekci nadali nową, unikalną formę. Twórcy chcieli, aby instytucja w sposób twórczy nawiązywała do domów kultury, które w latach 60. stworzył we Francji wybitny pisarz André Malraux. Nazywał je „domami wyobraźni”, a jeden z pierwszych nazywał się „Wulkan”. Odbývają się tam spektakle, filmy, wystawy.

Centrum Kultury to teatr: działają tu liczne grupy teatralne będące interesującą alternatywą wobec istniejących w Lublinie teatrów: Teatr Provisorium, Kompania „Teatr”, Scena Prapremier InVitro, neTTheatre i Czytelnia Dramatu. W ramach Centrum Kultury działa też Lubelski Salon Artystyczny zapraszający najbardziej uznanych artystów polskiej i zagranicznej sceny teatralnej. O edukację oraz propozycje teatralne dla najmłodszych dba Pracownia Sztuczka.

Centrum Kultury to film: Kinoteatr Projekt organizuje liczne pokazy, przeglądy i prezentacje kina niezależnego w kilku cyklach, starając się w ten sposób animować ruch kina offowego w naszym mieście i regionie. Jest tu jednak także miejsce na autorskie projekty filmowe, jak i działalność Kina za Rogiem.

Centrum Kultury to taniec: realizowany jest tu zakrojony na szeroką skalę program promocji tańca współczesnego zarówno poprzez produkcję i prezentację spektakli autorstwa rezydujących tu profesjonalnych zespołów (Lubelski Teatr Tańca, Teatr Maat Projekt), jak też organizację festiwali, warsztatów, projekcji filmowych, rezydencji artystycznych czy konferencji naukowych o zasięgu lokalnym i międzynarodowym. Jednym z priorytetów jest też działalność edukacyjna wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w ramach Centrum Ruchu i zespołu tanecznego Rytm.

Centrum Kultury to sztuki plastyczne: od 1985 roku działa tu nieprzerwanie Galeria Biała ukazująca zjawiska i tendencje sztuki najnowszej w rozmaitych przejawach i formach.

Centrum Kultury to muzyka: w ciągu roku realizowanych jest tu szereg rozmaitych wydarzeń muzycznych – koncertów, imprez, spotkań, warsztatów i eksperymentów.

Nierzadko mają one charakter edukacyjny oraz towarzyszą im działania z innych obszarów sztuki. Impresariat Centrum Kultury w Lublinie kreuje nowe sytuacje muzyczne, których nie można zobaczyć i posłuchać nigdzie indziej, oprócz tego zaprasza najbardziej uznanych artystów polskiej i zagranicznej sceny muzycznej. W ramach autorskich projektów muzycznych usłyszeć można tu także przedstawicieli sceny eksperymentalnej.

Centrum Kultury to edukacja: dział Edukacja Kulturalna propaguje wychowanie do kultury i przez kulturę, gromadzi młodzież, studentów i dorosłych. Głównym celem jest wdrażanie do świadomego i czynnego uczestnictwa w działaniach kulturalnych. Realizowany jest on poprzez organizację warsztatów, spotkań, projektów. W ramach Centrum działa też Zespół Taneczny „Rytm”.

Centrum Kultury to działania społeczno-artystyczne: Pracownia Sztuki Zaangażowanej Społecznie Rewiry stara się przekonać, że kultura i sztuka mogą stać się mechanizmem zmiany społecznej i realnie wpływać na życie mieszkańców miasta. Projekt Centralny Plac Zabaw poprzez zaangażowanie różnych środowisk miejskich tworzy atrakcyjną przestrzeń dla rozmaitych działań artystycznych, animacyjnych, edukacyjnych i sportowych. Pracownia Promocji Dziedzictwa Kulturowego dba z kolei o upowszechnianie

i promocję wybranych zjawisk kulturowych wśród mieszkańców Lublina oraz promocję Lublina, Lubelszczyzny i Polski za granicą.

Centrum Kultury to festiwale: przygotowywane są tu jedne z najważniejszych lubelskich festiwali teatralnych, filmowych, muzycznych i edukacyjnych, m.in.: Konfrontacje Teatralne, Słodko-Gorzki Festiwal Teatralny „Sąsiedzi”, Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca, MAAT Festival, Lublin Jazz Festiwal, Złote Mrówkojady i Festiwal Filmów Dobrze Zakręconych, Scena Młodych, Wielokulturowy Lublin i wiele innych.

Centrum Kultury to ludzie: artyści, twórcy, animatorzy, pełni pomysłów, pasji i zaangażowania w to, co robią.

Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA

Peowiaków 10, 20-007 Lublin

81 534 65 83

Stowarzyszenie KLANZA jest ogólnopolską organizacją pozarządową non-profit, skupiającą osoby aktywne i otwarte na zmianę społeczną.

Uczą, wychowują i animują, wprowadzając styl pracy wyzwalający aktywność uczestników w atmosferze współpracy i poszanowania podmiotowości.

KLANZA – to stowarzyszenia, które działa w 17-tu miastach w Polsce:

- prowadzi działalność w zakresie doskonalenia nauczycieli i pedagogów;
- organizuje i prowadzi działania animacyjne dla małych i dużych grup dzieci, młodzieży i dorosłych;
- organizuje konferencje, spotkania i targi metodyczne;
- realizuje projekty adresowane do różnych grup zawodowych, także poza granicami kraju;
- prowadzi programy z zakresu profilaktyki społecznej, wyrównywania szans edukacyjnych i socjoterapii;
- proponuje atrakcyjną ofertę dla wolontariuszy;
- realizuje własny plan wydawniczy.

Od 2000 roku działa Centrum Szkoleniowe KLANZA – niepubliczna placówka doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnopolskim.

W ofercie KLANZY jest ok. 110 autorskich programów szkoleniowych. Zajęcia prowadzi 104 trenerów i 61 animatorów. Posiadają własny system kształcenia trenerów i zespół superwizorów wspomagających proces rozwoju

organizacji. Wyróżnia ich specyficzna i oryginalna metoda KLANZY, stosowane są także inne atrakcyjne metody kształcenia np. pedagogikę zabawy i pedagogikę cyrku.

Kawiarnia „Miłość”

Cicha 4

Otwarta od wtorku do niedzieli od godziny 17 do 22

e-mail: kawiarniamilosc@gmail.com

Pierwsze w Lublinie miejsce niekomercyjnej, bezgotówkowej wymiany, otwarte dla każdej i każdego.

Kawiarnia zaprasza na kawę, herbatę i rozmowę. Za poczęstunek można odwdziżyć się uśmiechem, drobną pomocą, wsparciem, upominkiem.

Prowadzący chcą stworzyć przestrzeń jakiej do tej pory w mieście brakowało – miejsce, które będzie służyło każdemu i każdej, niezależnie od zasobności portfela. Miejsce gościnne, bezpieczne, otwarte na spotkanie i szczerą rozmowę, oparte o zasadę wzajemności, a nie zysku. Kierują się zasadami wzajemnego szacunku, nie krzywdzenia innych.

Kawiarnia jest projektem osób z Autonomicznego Centrum Społecznego Cicha4 – niezależnej przestrzeni działającej od roku w centrum Lublina i wspierającej oddolnie działające grupy oraz społeczne i kulturalne inicjatywy.

Kawiarnia „Miłość” jest przestrzenią bez alkoholu, bez wyzysku, bez dyskryminacji, ważne są dla nas prawa człowieka i prawa zwierząt.

Dom słów

GODZINY OTWARCIA: pon. – pt., godz. 09:00 – 17:00

sob., godz. 11:00 - 19:00 (wejście od ul. Żmigród 1)

ul. Żmigród 1/ Królewska 17 20-110 Lublin

tel. 81 534 52 33 domslow@tnn.lublin.pl

To interdyscyplinarna instytucja artystyczno – edukacyjna, będąca częścią Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”. Program Domu Słów został zbudowany wokół znaczenia słowa w kulturze oraz w życiu społecznym.

Dom Słów powstał w oparciu o istniejącą od 2008 roku Izbę Drukarstwa, działającą przy ul. Żmigród 1. Program Domu Słów ma podkreślać znaczenie słowa (mówionego i drukowanego)

w kulturze i w życiu społecznym. Chodzi tu również o rolę „wolnego słowa” jako ważnego czynnika zmian społecznych i politycznych. Obok działań popularyzujących proces powstawania książki (druk, grafika, typografia), prowadzone są w tym miejscu programy promujące czytelnictwo.

Dom Słów znajduje się w samym środku biednego i zdegradowanego śródmieścia Lublina. Stąd wiele projektów o charakterze społecznym skierowanych m. in. do osób z jego najbliższego otoczenia.

Ulica Żmigród

Żmigrodem nazywano kiedyś całe wzgórze, na którym powstał późniejszy kompleks kościelno-klasztorny oo. misjonarzy. Dziś jego nazwę ograniczono do wąskiej uliczki łączącej ulicę Królewską i Bernardyńską. Staropolski rodowód miejsca bierze się jeszcze z czasów, kiedy w tej okolicy biegł ważny szlak handlowy na południe Rzeczypospolitej. Jeżdżono tędy do Przemyśla, Lwowa, Zamościa i Pogorza. Kiedyś mieściły się tu dwory szlacheckie, przerobione później na kamienice mieszkalne (nr 8 i 10). W 1906 r. miało tu miejsce otwarcie Szkoły Lubelskiej, która przez kolejne lata zmieniała lokalizację. Ostatecznie w maju 1933 r. osiadła przy Alejach Racławickich jako I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica. Pisząc o Żmigrodzie nie sposób pominąć jego wkładu dla rozwoju drukarstwa. Od 1932 r. reklama mieściła się tu drukarnia "Popularna" (Żmigród 1). W czasie okupacji stanowiła ważny ośrodek konspiracyjny. Niestety, w 1944 r. Niemcy aresztowali i stracili cały personel w obozie na Majdanku.

Teatr Stary

ul. Jezuicka 18, 20-113 Lublin

tel: 81 466 59 25

e-mail: info@teatrstary.eu

Teatr Stary w Lublinie jest najstarszym po Starym Teatrze im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie zachowanym teatrem w Polsce. XIX-wieczny obiekt znajduje się w granicach lubelskiego Starego Miasta, został wystawiony w stylu klasycystycznym z dekoracją w postaci ślepych arkad i prostokątnych płycin oraz dekoracjami sztukateryjnymi od ul. Jezuickiej, na fasadzie umieszczono płaskorzeźby masek i gryfów.

Oryginalnie budynek był podzielony na cztery piętra: parter, krzesła na I piętrze, balkon i galerię. Scenę oświetlano przy pomocy oświetlenia

olejowego, później naftowego. W wyniku przebudowy z lat 2007-2012 budynek uzyskał dwie dodatkowe kondygnacje podziemne mieszczące magazyny oraz zaplecze sanitarne (pierwotnie teatr nie był podpiwniczony). W teatrze zachowano pierwotny układ foyer – widownia – scena – zascenie. Po przebudowie Teatr ma 165 miejsc siedzących

W obecnym kształcie Teatr Stary jest miejscem różnorodnych wydarzeń kulturalnych. Zaplanowane są zarówno spektakle teatralne jak i koncerty, ale także spotkania, debaty oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci. Placówka ma charakter interdyscyplinarny, konfrontujący, dynamiczny i edukacyjny.

Warsztaty Kultury:

ul. Grodzka 5a, 20 – 112 Lublin

tel: +48 81 533 08 18

tel: +48 81 466 59 09

e-mail: sekretariat@warsztatykultury.pl

Samorządowa instytucja kultury Lublina powstała w efekcie podziału Centrum Kultury w Lublinie. Od 2009 roku funkcjonuje pod nazwą Warsztaty Kultury, której charakter wyznacza cele, które instytucja przed sobą stawia.

Budując program pracownicy starają się propagować praktykę „kultury czynnej” tworząc ofertę dla odbiorców indywidualnych, którzy pragną aktywnie uczestniczyć w życiu kulturalnym, poszerzając jednocześnie swoją wiedzę.

Instytucja nawiązując kontakty krajowe i europejskie poznaje już wypracowane, najbardziej efektywne dla kultury, metody animacji i edukacji, a poprzez analizę lokalnych potrzeb przenosi najlepsze wzorce na grunt Lublina. Swoimi lubelskimi doświadczeniami i metodami dzieli się ze społecznościami innych miast i krajów Europy ze szczególnym uwzględnieniem Europy Wschodniej.

W centrum zainteresowania Warsztatów Kultury leży także użycie nowych technologii dla edukacji kulturalnej i promocji dziedzictwa kulturowego.

Piwnica pod fortuna

Rynek 8, 20-111 Lublin

tel. + 48 81 444 55 55

piwnica@lrot.pl

O Piwnicy

Piwnica pod Fortuną znajduje się w zabytkowej kamienicy Lubomelskich (Rynek 8). Obejmuje ona dziesięć sal - w dziewięciu z nich znajduje się nowoczesnie zaaranżowana wystawa składająca się z multimedialnych prezentacji, wizualizacji i eksponatów przybliżających historię Lublina. Dziesiąta sala to dawna winiarnia, której ściany pokryte są renesansową polichromią - wyjątkowymi w skali Polski malowidłami o tematyce świeckiej. Dziesięć obrazów rozmieszczonych na ścianach, okapie kominka i sklepieniu zawiera liczne odwołania do kultury antycznej (mitologii, literatury) oraz renesansowej obyczajowości. Polichromie zostały wydatowane na drugą połowę XVI wieku.

Historia powstania zabytkowych malowideł

Powstanie dekoracji malarskiej w piwnicach kamienicy Rynek 8 związane jest z osobą Erazma Lubomelskiego, który w 1573 r. odziedziczył kamienicę po swojej siostrze Urszuli z Lubomelskich Zaborowskiej. Cechy stylistyczne i treść malowideł wskazują na ich powstanie w latach 70. XVI w.

W 1782 r., podczas remontu elewacji, zamurowano wejście do piwnic i okno w winiarni. Dalsze losy polichromii nie są znane, wspomina o nich dopiero w 1901 r. Maria Ronikerowa w swoim przewodniku po Lublinie.

Komisja Konserwatorska, której przewodniczył prof. Józef Dutkiewicz, w latach 1937–1939 przeprowadziła renowację malowideł. Prac nie ukończono z powodu wybuchu II wojny światowej.

W 1942 r. winiarnia, ze względu na znajdujące się w niej napisy w języku niemieckim, wzbudziła zainteresowanie hitlerowskich władz okupacyjnych, tym większe, że tamtego roku obchodzono „600-lecie niemieckiego miasta Lublina”. Podczas remontu „Deutsche Weinstube” przeprowadzono prace konserwatorskie, instalacyjne oraz budowlane; bardzo możliwe, że ingerowano także w warstwę malarską polichromii.

Gruntowną konserwację piwnicy przeprowadzono w 1960 r. Prace wykonał zespół z

warszawskiego oddziału PP PKZ pod kierunkiem Krystyny Sommer. Malowidła częściowo odzyskały swój dawny blask i barwy. W znaczący sposób zmieniono charakter niektórych elementów, np. w obrazie "Demokryt i Heraklit".

Na początku 1982 r. (styczeń–marzec) przeprowadzono kolejne prace konserwatorskie, które wykonywał zespół lubelskiego oddziału PP PKZ pod kierunkiem Lecha Muszytowskiego. Oczyszczono wówczas ok. 40% powierzchni malowideł. Niedługo później awaria instalacji wodociągowej spowodowała zalanie piwnicy.

Następna konserwacja polichromii odbyła się w latach 1998–1999 pod kierunkiem Małgorzaty Podgórskiej-Makal. W tym czasie założono także instalację elektryczną i wykonano nową posadzkę z piaskowca. Prowadzony równolegle gruntowny remont kamienicy pozwolił powstrzymać szkodliwe działanie wilgoci na malowidła.

Przez cały czas w pomieszczeniach sąsiadujących z winiarnią mieściły się różne firmy i instytucje, m.in. miodosytnia, zakład fotograficzny, galeria sztuki współczesnej "Labirynt", restauracja i antykwariat.

Kamienica Lubomelskich

Kamienica, w której znajduje się wystawa, jest zlokalizowana w północnej pierzei Rynku. Między XV a początkiem XVII wieku należała ona (razem z kamienicą przy ul. Grodzkiej 3) do bogatej i wpływowej mieszczańskiej rodziny Lubomelskich. Z ich czasów zachowały się w kamienicy liczne przykłady polichromii na ścianach i drewnianych stropach. Po Lubomelskich kamienicę dziedziczyły rodziny aptekarskie: Zaborowiczów, Schererów i Stuartów. Pod koniec XVIII wieku burmistrz Makarewicz gościł w niej przybyłego na sesję trybunału króla Stanisława Augusta. Makarewicz przebudował kamienicę w stylu klasycystycznym, w którym (niemal niezmieniona) zachowała się ona do dzisiaj. Kolejni właściciele - rodzina Brengerów - przeznaczyła budynek w 1904 roku na cele dobroczynne: połowa kamienicy została przekazana do użytku Towarzystwu Pomocy Ubogim Dziewczętom Żydowskim. Do 1941 roku w kamienicy mieścił się rabinat lubelski. Po drugiej wojnie światowej kamienicę przejął Skarb Państwa, piętra zostały podzielone na mieszkania, natomiast parter i piwnice przeznaczono na lokale użytkowe (mieściła się tam między innymi Galeria Labirynt, później restauracja). Obecnie kamienicę (oprócz wystawy w podziemiach) zajmują między innymi: Kancelaria Prezydenta, biuro PTTK, Galeria Sceny Plastycznej KUL i naleśnikarnia Zadora.

Powstanie wystawy

Udostępnienie zabytkowego obiektu było możliwe dzięki projektowi "Renowacja renesansowej Piwnicy pod Fortuną w Lublinie poprzez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań multimedialnych" współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, zgodnie z działaniem 7.1 Infrastruktura Kultury i Turystyki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Koordynacją projektu zajmowało się Biuro Marketingu Miasta Lublin. Po jego ukończeniu zarządcą Piwnicy pod Fortuną została Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna.

Realizacja projektu umożliwiła utworzenie nowego obiektu turystycznego na mapie Lublina - wyposażonego w multimedialny sprzęt, zaaranżowanego w sposób nowoczesny, lecz szanujący zabytkowy charakter przestrzeni. Tematyka podejmowana w Piwnicy pod Fortuną sprawia, że wpisuje się ona w Jagielloński Szlak Unii Lubelskiej, Szlak Znanych Lublinian, Szlak Zabytków Architektury i Szlak Wielokulturowy.

Brama Grodzka- Teatr NN

ul. Grodzka 21, 20-112 Lublin

tel. 81 532 58 67

e-mail: teatrnn@tnn.lublin.pl

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” jest samorządową instytucją kultury działającą w Lublinie. W realizowanych programach nawiązuje do symbolicznego i historycznego znaczenia swojej siedziby, Bramy Grodzkiej, zwanej też Bramą Żydowską. Była ona dawniej przejściem pomiędzy miastem chrześcijańskim i żydowskim, miejscem spotkania różnych kultur, tradycji i religii.

W 1939 roku mieszkało w Lublinie prawie 120 tysięcy mieszkańców włączając w to około 45 tysięcy Żydów. W czasie wojny Niemcy wymordowali żydowskich mieszkańców miasta, a dzielnica żydowska została zniszczona. Symbolem tamtych czasów stał się Majdanek, znajdujący się blisko Lublina niemiecki obóz śmierci.

Zmiany, jakie przyniósł Polsce upadek komunizmu w roku 1989, rozpoczęły proces odzyskiwania przez polskie społeczeństwo Pamięci. Lublin był również jednym z wielu polskich miast, które musiało zmierzyć się ze swoją zapomnianą przez lata przeszłością.

Kiedy w 1992 roku Teatr NN zasiedlił Bramę Grodzką i przylegające do niej kamienice było to jedno z najbardziej zdewastowanych miejsc w Lublinie, w którym prowadzono działalność kulturalną. Wszystkie zajęte przez Teatr NN obiekty wymagały kapitalnego remontu.

W 1994 roku Urząd Miasta w Lublinie przeznaczył dotację na remont i zabezpieczenie popadającej w ruinę Bramy i sąsiadującej z nią kamienicy. Teatr podjął się wtedy pełnienia obowiązków inwestora zastępczego. Zanim rozpoczęły się właściwe prace remontowo-budowlane i zabezpieczające, przygotowano solidne podstawy do tej inwestycji. Została stworzona koncepcja programu wykorzystania Bramy Grodzkiej i przyległych do niej kamienic, jak również nakreślono program inwestorski dla całego przedsięwzięcia.

W czasie remontu zrodził się pomysł zaadaptowania części przestrzeni siedziby ośrodka w kamienicy Grodzka 21 na kawiarnię nawiązującą w swoim wystroju i programie do kultury żydowskiej. Powstała w ten sposób kawiarnia „Szeroka 28”.

Dodać tu jeszcze należy, że Stare Miasto postrzegane było wtedy jako wyjątkowo niebezpieczna dzielnica, którą zamieszkują w dużej mierze ludzie z marginesu społecznego. Na ogromną skalę zaistniał tu problem degradacji substancji zabytkowej.

Poprzez swoją aktywność udało się przekonać mieszkańców Lublina do tego, że na Starym Mieście również może być prowadzona działalność kulturalna. Odbudowa i przywracanie do życia całego kompleksu kamienic i Bramy Grodzkiej stały się ważnym krokiem do rewitalizacji lubelskiego Starego Miasta.

Projekt „Dom – Grodzka 19”

W roku 1998 ośrodek przeprowadził swój pierwszy projekt artystyczny w przestrzeni miasta, związany z Pamięcią. Historia tego projektu sięga roku 1996, kiedy to ośrodek przedstawił władzom miasta program użytkowy dla kamienicy Grodzka 19, zgodnie z którym miał w niej powstać mały pensjonat. W 1997 roku podjęto decyzję o remoncie kamienicy. Na początku roku 1998 miasto Lublin przekazało ośrodkowi kamienicę w zarząd, a jej mieszkańcy zaczęli się powoli przygotowywać do przeprowadzki do nowych mieszkań. Powstał pomysł aby w czasie poprzedzającym wyprowadzenie się z kamienicy jej dotychczasowych lokatorów, zrobić dokumentację fotograficzną ich codziennego życia. Były wtedy również nagrywane wspomnienia mieszkańców związane z tym miejscem. Uzyskany materiał dokumentalny stał się punktem wyjścia do artystycznego działania „Dom – Grodzka 19”. Na wiosnę 1998 roku, po wyprowadzeniu się ostatniego lokatora, w puste przestrzenie kamienicy została „wmontowana” na kilka dni instalacja artystyczna, nawiązująca do codziennego życia lokatorów tej kamienicy.

Pierwsze wystawy

Pierwsze wystawy w przestrzeni siedziby ośrodka powstały w 1998 i 1999 roku. Były to dwie duże wystawy dokumentalne – „**Wielka Księga Miasta**” i „**Portret Miejsca**” – dotyczące historii miasta z okresu sprzed 1939 roku. Na tych wystawach, tworzących swoisty Teatr Pamięci, zostały pokazane unikatowe fotografie, plany i dokumenty związane z dwukulturową, polsko-żydowską historią Lublina. W oparciu o te wystawy została stworzona stała ekspozycja o charakterze scenografii teatralnej, będąca jednocześnie aranżacją wnętrza Bramy Grodzkiej. Jej ważnym elementem jest do dnia dzisiejszego makieta dawnego lubelskiego zespołu staromiejskiego obejmująca dawną dzielnicę żydowską. Makieta unaocznia skalę zniszczenia dokonanego na organizmie miejskim w czasie II wojny światowej. Była to pierwsza w Polsce wystawa, która w tak dużym stopniu wykorzystywała multimedia.

Projekt „Historia Mówiona”

W 1998 roku rozpoczęliśmy systematyczne rejestrowanie wspomnień mieszkańców miasta. W ten właśnie sposób powstał w ośrodku **projekt „Historia Mówiona”**. W ciągu jego trwania udało się zarejestrować i umieścić w internecie ponad trzy tysiące godzin nagrań. Te wspomnienia są ważną częścią duchowego dziedzictwa kulturowego miasta.

Wystawa „Elementarz” (2003)

W roku 2003 otwarto na terenie Państwowego Muzeum na Majdanku wystawę „Elementarz” przygotowaną przez ośrodek. Została ona zlokalizowana w jednym z niewykorzystywanych baraków obozowych. Wystawa poświęcona jest dzieciom przebywającym w tym obozie w czasie okupacji. Ma charakter instalacji artystycznej, która – używając prostych środków wyrazu – tworzy symboliczną przestrzeń oddziaływującą bardzo silnie na emocje widza.

Lubelska Trasa Podziemna (2005)

W 2005 roku ośrodek przejął tzw. Lubelską Trasę Podziemną i zbudował dla niej cały program użytkowy. Trasa stała się jedną z największych atrakcji Starego Miasta w Lublinie. Przechodząc przez nią można zobaczyć inscenizację (w formie mechanicznego teatryku) wielkiego pożaru, który wybuchł w mieście w 1719 roku. W podziemiach znajduje się również pięć makiet przedstawiających Lublin w różnych okresach rozwoju.

Wystawa „Lublin. Pamięć Miejsca” (2009)

Przez lata Brama powoli zamieniła się w miejsce, w którym – jak w Arce Pamięci – ocalamy dla przyszłych pokoleń stare fotografie, dokumenty, wspomnienia. Kolejna wystawa z roku

2009 pod tytułem „Lublin. Pamięć Miejsca” została zbudowana jak wnętrze archiwum, dlatego ważnym elementem podkreślającym jej charakter są metalowe regały z tysiącami segregatorów. Integralną część wystawy stanowi kilkanaście stanowisk komputerowych. Przechodząc przez wystawę, oglądamy setki zdjęć, słuchamy wykreowanych dźwięków przedwojennego miasta. Jednocześnie, w ułożonych na półkach segregatorach, możemy przeczytać informację o konkretnych domach i ulicach. Pierwsza część wystawy, opowiadająca o życiu Żydów w Lublinie (do 1939 roku), kończy się w miejscu, gdzie prezentowana jest makieta Lublina.

Druga część wystawy, będącej instalacją artystyczną, poświęcona jest pamięci zgładzonej społeczności żydowskiej w Lublinie. Jest to też opowieść o Sprawiedliwych – tych, którzy ratowali Żydów.

Izba Drukarstwa

Na początku 2007 roku Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN” został gospodarzem zrujnowanej Izby Drukarstwa Lubelskiego znajdującej się od 1980 roku przy ul. Żmigród 1. Wcześniejsze próby ratowania Izby przez jej opiekunów okazały się daremne. W efekcie sprzęt popadł w ruinę, a lokal nieużytkowany, niewietrzony i nieogrzewany stał się rudera. Dzięki staraniom ośrodka zapadły decyzje o wyasygnowaniu środków finansowych z budżetu miasta Lublina na gruntowny remont pomieszczeń i utworzenie w tym miejscu Izby Drukarstwa. Już w maju 2008 roku mogła ona rozpocząć swoją działalność. Dodajmy jeszcze, że dokładnie w tym miejscu powstała w roku 1932 drukarnia „Popularna” działająca na lubelskim ruchu poligraficznym przez kilkanaście lat.

W Izbie można zobaczyć wciąż sprawne maszyny drukarskie oraz urządzenia introligatorskie używane w starych lubelskich drukarniach. Wiele z nich ma ponad sto lat. Tutaj też możemy dowiedzieć się o historii książki i druku w Lublinie.

Następnym etapem prac podjętych w 2009 roku było powiększenie przestrzeni użytkowej Izby o dodatkowe pomieszczenia, które wykopano pod budynkiem przy ul. Żmigród 1. Izbie Drukarstwa zostały również przekazane dodatkowe pomieszczenia znajdujące się na piętrze. Te dwa poziomy udało się połączyć wewnętrznym ciągiem komunikacyjnym w spójną całość. Podjęte przez ośrodek prace miały też charakter „ratunkowy” dla całej kamienicy, w której znajduje się Izba.

Wystawa „Siła Słowa” (2011)

Dzięki nowym pomieszczeniom mogła powstać w Izbie wystawa poświęcona niezależnemu obiegowi wydawniczemu, podziemnym drukarniom i kolportażowi zakazanych książek. Wystawa ta jest symbolicznym nawiązaniem do zdarzenia, jakie miało miejsce w drukarni

przy ul. Żmigród 1 w roku 1944 tuż pod koniec wojny. Niemcy aresztowali wtedy i rozstrzelali 14 drukarzy za druk nielegalnych wydawnictw Polskiego Państwa Podziemnego.

Na wystawie dowiadujemy się o historii uruchomienia w Lublinie podziemnej drukarni, w połowie roku 1976 przez opozycyjne środowisko lubelskich „Spotkań”. W epoce PRL-u było to jedno z pierwszych tego typu działań i jednocześnie początek podziemnego, niezależnego ruchu wydawniczego w Polsce. Powstanie tej drukarni było czymś zupełnie wyjątkowym nie tylko w kraju, ale też na skalę całego bloku komunistycznego.

Na wystawie można zobaczyć m.in. powielacz, na którym w roku 1977 wydrukowano dwa pierwsze numery „Zapisu”. Uważa się, że wtedy właśnie zrodził się podziemny ruch wydawniczy w Polsce. Częścią ekspozycji jest również drukarnia podziemna „Solidarności” z lat 80.

Plac Śmierci

W roku 2008 na mocy uchwały Rady Miasta Lublina została przekazana ośrodkowi nieruchomości przy ul. Zimnej o powierzchni 440 m². Jest to fragment znajdującego się tu tzw. lubelskiego Umschlagplatzu zlokalizowanego na terenie dawnej rzeźni miejskiej. W roku 1942 (od 16 marca do 14 kwietnia) Niemcy wykorzystali ten teren do przeprowadzenia deportacji ludności żydowskiej do obozu zagłady w Bełżcu.

Od chwili przejęcia działki ośrodek podjął działania na rzecz upamiętnienia tego miejsca. Został m.in. przygotowany i przeprowadzony konkurs architektoniczny na „opracowanie projektu trwałej przestrzennej formy” dla upamiętnienia tego miejsca. Końcowym efektem tych działań jest skierowanie do realizacji projektu przygotowanego przez Biuro Architektoniczne „Stelmach i Partnerzy”. Będzie to wypełniony ziemią betonowy blok o wymiarach dokładnie odpowiadających działce, będącej w dyspozycji miasta: 44 x 10 m. Jego wysokość zaprojektowano na 7 m.

Inne działania – Internet

Na przełomie XX i XXI wieku nowe technologie (komputer, internet, telefon komórkowy) stały się częścią codziennego życia ludzi na całym świecie. Sieć internetowa jest już jedną z najważniejszych przestrzeni w obszarze kultury – generowane są w niej nowe zjawiska i idee, spotykają się tu miliony młodych użytkowników.

Tradycyjne metody opowiadania o przeszłości coraz bardziej zawodzą i nie są już atrakcyjne dla młodego pokolenia. Używając nowych technologii i wykorzystując możliwości, jakie ona niesie ośrodek rozpoczął budowanie jakościowo nowych form popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

Oto krótka historia wykorzystywania do tego internetu.

W 2001 roku powstał w ośrodku pomysł zbudowania portalu „**Lublin. Pamięć Miejsca**” (przekształconego następnie w portal "Leksykon Lublin") popularyzującego Lublin i jego dziedzictwo kulturowe. Chcieliśmy pokazać Lublin w oparciu o możliwości, jakie daje nowe medium – internet. W ramach tego działania tworzone były bazy danych, pozwalające na gromadzenie i udostępnianie za pomocą internetu dokumentów tekstowych, materiałów ikonograficznych oraz materiałów audio.

W maju 2003 rok ośrodek wystąpił z inicjatywą wspólnej budowy przez lubelskie biblioteki i archiwa, „**Wirtualnej Biblioteki Lublina i Regionu Lubelskiego**”. Była to jedna z pierwszych tego typu inicjatyw w Polsce. Punktem wyjścia miało być doświadczenie ośrodka związane z jego dotychczasowymi projektami internetowymi. Niestety, idea ta nie doczekała się wtedy realizacji i związku z tym ośrodek rozwijał samodzielnie swój własny projekt.

W zasobach portalu można było odnaleźć i przeczytać teksty, artykuły i całe książki, poświęcone lokalnej historii, można było usłyszeć wspomnienia świadków i miniwykłady specjalistów z danej dziedziny wiedzy. Można było też zobaczyć zdjęcia związane z konkretnym wydarzeniem, z codziennym życiem w danym czasie.

W roku 2005 powstał przy współudziale ośrodka pierwszy portal internetowy o historii Żydów w Europie, www.zydzi-zycie.net, w ramach programu „Kultura 2000”. Partnerami w projekcie były instytucje z Holandii i Niemiec. Portal otrzymał prestiżową nagrodę „Erasmus Euro Media Medaille 2006”, przyznawaną za nowatorskie projekty multimedialne z zakresu europejskiej edukacji kulturowej.

W ciągu wielu lat pracy ośrodka przy budowie [portalu „Leksykon Lublin”](#) zostały zgromadzone w jego bazach tysiące różnych tekstów oraz materiałów dokumentalnych, m.in. ponad trzy tysiące godzin nagrań wspomnień mieszkańców miasta (program „Historia Mówiona”) oraz kilka tysięcy fotografii. Pod względem ilości materiałów cyfrowych ośrodek znajduje się w pierwszej dziesiątce największych bibliotek cyfrowych w Polsce, zrzeszonych w Federacji Bibliotek Cyfrowych, a w ciągu trzech ostatnich lat jego strony internetowe były odwiedzane ponad milion razy.

Pod koniec 2008 roku – ze względu na powiększającą się ilość publikowanych na stronach ośrodka zdjęć, nagrań dźwiękowych i filmów – została zakupiona macierz i biblioteka taśmowa. Macierz, zawierająca dwanaście dysków twardej, umożliwia szybki dostęp do danych dla każdego redaktora portalu. Chcąc zapewnić wysoki stopień zabezpieczenia

unikalnych materiałów wytwarzanych w ośrodku, zastosowana jest biblioteka taśmowa, w ramach której na specjalnych taśmach wykonywane są zapasowe kopie tych materiałów. W 2009 roku ośrodek zaczął zmieniać sposób publikacji danych cyfrowych, takich jak zdjęcia, filmy, czy książki. System, na którym się oparliśmy to dLibra.

Dzięki temu systemowi redaktorzy portalu „**Leksykon. Lublin**” mogą bez problemu łączyć tematycznie zdjęcia, filmy czy historie mówione i wykorzystywać je na tworzonych przez siebie stronach ośrodka. System ten zapewnia zgodność opisu z wieloma projektami międzynarodowymi m.in. z Europeana – biblioteką europejską.

W roku 2011 została udostępniona w portalu internetowym zbudowanym przez ośrodek wirtualna makieta fragmentu Lublina z 1939 roku. Obejmuje ona swoim zasięgiem obszar Starego Miasta wraz z nieistniejącą dzielnicą żydowską. W tym samym roku została również zbudowana **wirtualna makieta** jednego z lubelskich małych miasteczek – **Józefowa Biłgorajskiego**.

PROJEKTY

Miasto Poezji

Festiwal Śladami Singera

Zaczarowany Lublin

Spotkania z Opowiadaczami Świata

Światła w Ciemności - Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Brama. Spotkania polsko-żydowskie

Misteria Pamięci

Forum Kultury Przestrzeni

Wędrowne Spotkania z Opowieścią

Spotkania z Dokumentem Filmowym

Spotkania Kultur

Zapomniana Przeszłość - Wielokulturowe Tradycje Lubelszczyzny

Kiosk ze sztuką

Ul. Judyma 2a

Organizatorem jedynej w swoim rodzaju galerii sztuki, jest Dzielnicowy Dom Kultury Węglin, a kuratorem i duszą niewielkiego pudełka – Ludomir Franczak. W oryginalnej dawnej kioskowej budce, takiej z zakratowanymi oknami, sztuka objawia się i wyjaśnia nie tylko lokalnym mieszkańcom. Czasami punkt jest galerią sztuki, czasami miejscem warsztatów, czasami księgarnią z artystycznymi wydawnictwami. Goszczą tu obrazy, słowa, dźwięki i emocje. Kiosk stara się uwzględnić specyfikę dzielnicy, jej peryferyjność i niejednorodność, jednocześnie gości twórców i zjawiska artystyczne z zagranicy.

Biblioteka multimedialna – BIBLIO

Ul. Szaserów 13-45

Godziny otwarcia:

Poniedziałek – Piątek: 9:00 – 19:00, Sobota: 9:00 – 14:00

e-mail: biblio@mbp.lublin.pl

telefon: 813-110-009

Pierwszym, co rzuca się w oczy, to niestandardowy, nowoczesny wystrój Biblio. Wnętrze wykonano w klimacie skate-parkowym, do czego nawiązują siedziska w kształcie ramp, stylizowane biurka komputerowe, beczki występujące w roli stolików, itp. Pomieszczenie posiada klimatyzację, co zdecydowanie uprzyjemnia korzystanie z biblioteki w upalne dni. Każda pozycja w Biblio posiada indywidualny chip elektroniczny, co w połączeniu z odpowiednim systemem bibliotecznym i stanowiskami do wypożyczania, pozwala na dużo szybsze i skuteczniejsze obsługiwanie czytelników. Zapewnia także ochronę posiadanych przez nas zbiorów.

ZBIORY:

Książki tradycyjne – W Biblio księgozbiór tradycyjny podzielono na 3 podstawowe części – książki dla dzieci, literaturę popularnonaukową oraz literaturę piękną.

Każdy z działów zawiera bogatą liczbę tytułów, odpowiednio pogrupowaną, aby ułatwić dotarcie do interesujących czytelnika egzemplarzy. Biblioteka regularnie rozbudowuje swój księgozbiór, dzięki czemu w ofercie nie zabraknie najbardziej aktualnych nowości.

Czasopisma – W ofercie Filii znajduje się obecnie ponad 40 tytułów czasopism o

zróżnicowanej tematyce.

Filmy – Pozycje w Biblio podzielono tematycznie, na kilka głównych działów (między innymi Dramat, Komedie, Sensacja, Film Animowany, itp.), co powinno zdecydowanie ułatwić dotarcie do interesującego użytkownika tytułu. Na półkach znaleźć można zarówno hity hollywoodzkie, jak i doskonałe, niszowe produkcje.

Zbiory muzyczne – podobnie jak film, podzielone na kilka głównych działów, w zależności od rodzaju muzyki. Poza wypożyczeniem wybranej pozycji do domu, czytelnik ma możliwość zapoznać się z płytą na miejscu, przy użyciu specjalnie przygotowanych stanowisk odsłuchowych.

Audiobooki – Doskonała alternatywa dla osób, które z różnych przyczyn nie są w stanie sięgnąć po tradycyjną książkę, a chciałyby zapoznać się z jej treścią. Zakres tematyczny audiobooków pokrywa się z dostępnymi u nas książkami (literatura dziecięca, popularnonaukowa oraz piękna).

Gry planszowe – W obecnej chwili można u nas znaleźć ponad 40 pozycji, począwszy od klasycznego monopoly czy scrabli, a skończywszy na Warhammerze czy Neuroshimie.

SPRZĘT

W Biblio użytkownicy otrzymują do swej dyspozycji 8 stanowisk komputerowych, w tym 2 stanowiska z urządzeniami typu MAC. Na sali rozlokowano 6 stanowisk odsłuchowych, pozwalających na zapoznanie się z płytą przed wypożyczeniem, bądź swobodny relaks, przy dźwiękach wybranej muzyki.

Dużym powodzeniem cieszą się stanowiska z konsolami Playstation 3 oraz X-Box, które w komplecie z 40" telewizorami, doskonale sprawdzają się przy prezentacji rozmaitych materiałów, oraz pozwalają na zapoznanie się z niestandardowymi i nowatorskimi urządzeniami, takimi jak np. czujnik ruchu.

W Biblio nie zabrakło również bardziej wymyślnych urządzeń. Pomocny w rozwoju talentu graficznego, zwłaszcza najmłodszych użytkowników, powinien okazać się elektroniczny spray, który pozwala na tworzenie interesującego, wirtualnego graffiti. W trakcie

kompletowania jest również rozbudowane stanowisko do

Lublin, wrzesień 2015

obróbki dźwięku, wyposażone w stosowne kontrolery oraz gramofon DJ-ski.

To oczywiście nie wszystko, co można znaleźć w Biblio. Aby przekonać się o atrakcyjności proponowanej oferty, najlepiej osobiście nas odwiedzić.

